

Exploratie: arts in de maatschappij III (D013027)

Cursusomvang (nominale waarden; effectieve waarden kunnen verschillen per opleiding)

Studiepunten 4.0 **Studietijd 120 u**

Aanbodsessies en werkvormen in academiejaar 2023-2024

A (Jaar)	Nederlands	Gent	hoorcollege groepswerk werkcollege
----------	------------	------	--

Lesgevers in academiejaar 2023-2024

Piers, Ruth	GE35	Verantwoordelijk lesgever
Decruyenaere, Johan	GE35	Medelesgever
Devisch, Ignaas	GE39	Medelesgever
Goffin, Tom	GE39	Medelesgever
Pype, Peter	GE39	Medelesgever

Aangeboden in onderstaande opleidingen in 2023-2024

Bachelor of Science in de geneeskunde	stptn	aanbodssessie
	4	A

Onderwijstalen

Nederlands

Trefwoorden

ethiek in de zorg, gezondheidszorg, studium generale, professioneel gedrag (PG), begin van het leven

Situering

Deze cursus omvat verschillende onderdelen:

1. Ethisch overleg

Aanzetten van de student tot kritische reflectie over ethische dilemma's in de gezondheidszorg. Door te werken met concrete casussen worden studenten gestimuleerd om verantwoordelijkheid te leren nemen om doordachte en doorsproken beslissingen te maken. De nadruk ligt niet op kennisverwerving maar op het verwerven van competenties en attitudes zelfreflectie, respectvol luisteren naar anderen, leren verwoorden wat speelt (argumenteren) en zodoende een ethische analyse te maken.

2. Filosofie van het levensbegin

Door de evolutie in de medische technologie kunnen we steeds meer ingrijpen in het menselijke levensbegin. Daardoor worden we met nieuwe vragen en dilemma's geconfronteerd omtrent zwangerschapsonderbreking, levenskwaliteit en toegenomen verantwoordelijkheid aangaande het ouderschap. We overlopen een aantal van die dilemma's vanuit wetenschappelijk literatuur terzake en bespreken die in het bredere kader van de hedendaagse gezondheidszorg.

3. Gezondheidsrecht

In een opleiding waarin zorg, gezondheid en lichamelijke centraal staan, is het van

cruciaal belang:

-Inzicht te hebben in de regelgeving rond medische ingrepen bij de aanvang van het leven

-De normen over de behandeling van minderjarige patiënten te kennen en te kunnen toepassen

4. Palliatieve Zorg

Dankzij betere leefomstandigheden, betere hygiëne, en vooruitgang op medische

en technologisch vlak, zijn we steeds meer in staat om mensen te genezen of het leven met een ernstige aandoening langer te rekken. Daardoor worden we vaker geconfronteerd met mensen die in de laatste maanden en zelfs jaren van het leven langzaam achteruitgaan tot het moment van overlijden. Tijdige palliatieve zorg beoogt om de kwaliteit van leven van de patiënt in de laatste levensfase samen met zijn/haar familie te verbeteren. In dit onderdeel wordt een eerste kennismaking met het gedachtengoed van palliatieve zorg gegeven.

5. Studium Generale

Zet de student aan tot kritisch reflecteren over de positie van de arts binnen een breder maatschappelijk kader

6. Professioneel gedrag

Aanzetten van de student tot kritische reflectie over zijn of haar professioneel gedrag en attitude en die van anderen binnen de ruime context van de opleiding, de medische gezondheidszorg en de maatschappij. Professioneel gedrag wordt gedefinieerd als het gedrag waarbij waarden en normen van de beroepsuitoefening naar voren komen. Het gaat hier om observeerbaar gedrag, dat wordt onderscheiden in 3 dimensies: omgaan met taken of werk, omgaan met anderen en omgaan met zichzelf.

Inhoud

1. Ethisch overleg

In een inleidend hoorcollege krijgen studenten toelichting rond hoe ethische analyse aan te vangen (stappenplan). Nadien wordt dit toegepast door middel van casusbesprekingen in kleine groepen. In derde bachelor betreft het casussen rond 'begin van het leven'.

2. Filosofie van het levensbegin

- Reflectie over het belang van geboorte aan de hand van Hannah Arendt
- Verbondenheid technologie en morele waarden
- Impact van medische technologie op het levensbegin en levenskwaliteit
- Situering van belang en consequenties van prenatale screening en ethische vragen hierbij

3. Gezondheidsrecht

- Wetgeving inzake medisch begeleide voortplanting
- Wetgeving inzake zwangerschapsafbreking
- Behandeling van minderjarige patiënten

4. Palliatieve Zorg

In een hoorcollege maken studenten kennis met de focus en basisprincipes van een Palliatieve Zorg benadering.

5. Studium Generale

Dit onderdeel omvat lezingen, debatten, ... in het kader van de actuele samenleving.

Indien van toepassing, werken studenten mee aan onderzoek ter bevordering van de kwaliteit van het onderwijs in de opleiding geneeskunde die werden goedgekeurd door de opleidingscommissie.

6. Professioneel gedrag

Het aanleren van PG gebeurt via:

1/ het creëren van verwachtingen, het ontwikkelen van een bewustzijn en een basisinstelling:

- duidelijke definitie van PG
- afleiden doelstellingen
- duidelijke richtlijnen en regels

2/ het aanbieden van concrete ervaringen die tot reflectie leiden

- formele (patiënt-casussen, boeken, ethieklessen, communicatie- en vaardigheidssessies, kennismakingsstage huisartsgeneeskunde)
- informele (rolmodellen, studieklimaat en leiderschap, leren door ervaring)

Begincompetenties

Sluit aan bij de E-lijn in vorige jaren en de tussentermen behaald in de blokken en lijnen vanaf 1ste bachelor.

Basiskennis van ethiek en bio-ethische principes.

Elementair vertrouwd zijn met ethisch en filosofisch redeneren (verworven in E-lijn bach 1 en 2)

Minimale ervaring met lezen en begrijpen van normatieve teksten

De basisbegrippen van patiënten rechten en privacybescherming kennen en kunnen toepassen

Eindcompetenties

- 1 Ethisch overleg
Bewust worden van een eigen moreel kader (zelfreflectie), kunnen benoemen welke waarden meespelen in een beslissing (ethische analyse en argumentatie), respectvol luisteren naar anderen en tot consensus kunnen komen binnen een kleine groep van medestudenten (samenwerken en communicatie)
- 2 Filosofie van het levensbegin
Kritisch kunnen redeneren over de verhouding van technologie en menselijk leven
- 3 Gezondheidsrecht
 - Juridisch afdwingbare normen over medische interventies bij de aanvang van het leven kennen en kunnen interpreteren
 - Inzicht te hebben in de normen over de behandeling van minderjarige patiënten en deze kunnen toepassen
- 4 Palliatieve Zorg
De basisprincipes van Palliatieve Zorg kennen.
- 5 Studium Generale
Door de deelname aan studium generale leert de student de medische vorming te kaderen in de globale intellectuele en maatschappelijke vorming aan de universiteit
- 6 Professioneel gedrag
Inzicht krijgen en verwerven van vaardigheden die behoren bij professioneel gedrag
 - omgaan met taken of werk: time management, omgaan met stress, leiderschapsvaardigheden (eigen grenzen stellen, rapporteren)
 - omgaan met anderen: omgaan/communicatie, houden van presentaties, werken in teams, leren onderhandelen, feedback geven en krijgen
 - omgaan met zichzelf: reflecteren, openstaan voor feedback, omgaan met kritiek en onzekerheid

Creditcontractvoorwaarde

Toelating tot dit opleidingsonderdeel via creditcontract is mogelijk na gunstige beoordeling van de competenties

Examencontractvoorwaarde

Dit opleidingsonderdeel kan niet via examencontract gevolgd worden

Didactische werkvormen

Groepswerk, Werkcollege, Hoorcollege

Toelichtingen bij de didactische werkvormen

1. Ethisch overleg
Hoorcollege en 2 casusbesprekingen in kleine groep
2. Filosofie van het levensbegin
Hoorcollege en zelfstandig werk
3. Gezondheidsrecht
Hoorcolleges
4. Palliatieve Zorg
Hoorcollege
5. Studium Generale
Responscolleges
6. Professioneel gedrag
Interviesessies met mentor

Leermateriaal

- Power Point-presentaties (via Ufora)
- Literatuur, wetteksten (via Ufora)
- Facultatief: Codex Gezondheidsrecht (studentenprijs 24 EUR – kan ook gebruikt worden tijdens eerste en tweede bachelor); Handboek Tom Goffin en Herman Nys, Recht en Bio-ethiek, Lannoo Campus (= +/- 23 euro - kan ook gebruikt worden tijdens eerste en tweede bachelor)

Referenties

Vakinhoudelijke studiebegeleiding

Lijncommissievoorzitter:
Prof. P. Pype
e-mail: peter.pype@ugent.be

Lesgevers van de onderdelen:

1. Ethisch overleg: Prof R. Piers, Prof D. Benoit
2. Filosofie van het levensbegin: Prof I. Devisch, Dr. Uus Knops
3. Gezondheidsrecht: Prof T. Goffin
4. Palliatieve Zorg: Prof P. Pype, Prof R. Piers
5. Studium Generale: Prof J. Decruyenaere
6. Professioneel gedrag: Dr. Fleur Helewaut

Evaluatiemomenten

periodegebonden en niet-periodegebonden evaluatie

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de eerste examenperiode

Schriftelijke evaluatie met meerkeuzevragen, Werkstuk

Evaluatievormen bij periodegebonden evaluatie in de tweede examenperiode

Schriftelijke evaluatie met meerkeuzevragen, Werkstuk

Evaluatievormen bij niet-periodegebonden evaluatie

Werkstuk

Tweede examenkans in geval van niet-periodegebonden evaluatie

Examen in de tweede examenperiode is mogelijk

Toelichtingen bij de evaluatievormen

1. Ethisch overleg

Om te slagen voor dit onderdeel geldt een verplichte aanwezigheid tijdens de twee casusbesprekingen ethiek. Aanwezigheden worden hierbij geregistreerd. Er is geen kwantitatieve score (enkel pass/fail).

Voor tweede zittijd geldt aanwezigheid op de ethische reflectie in tweede zit.

2. Filosofie van het levensbegin

MCQ (examen met hogere cesuur)

Idem voor tweede zittijd

3. Gezondheidsrecht

MCQ (examen met hogere cesuur)

Idem voor tweede zittijd

4. Palliatieve Zorg

MCQ (examen met hogere cesuur)

Idem voor tweede zittijd

5. Studium Generale

Om te slagen voor dit onderdeel geldt een verplichte aanwezigheid tijdens minstens 3 activiteiten. Aanwezigheden worden hierbij geregistreerd. Er is geen kwantitatieve score (enkel pass/fail).

Voor tweede zittijd wordt een vervangopdracht voorzien.

6. Professioneel gedrag

- Aanwezigheid op de mentorsessies.
- Portfolio met opdrachten en reflectieverlagen van mentorsessies.

Indien nodig beoordeelt een commissie PG, na schriftelijk en/of mondeling overleg, met de student, onder welke voorwaarden de studiepunten toegewezen worden.

Er is geen kwantitatieve score voor dit onderdeel (enkel pass/fail).

Voor tweede zittijd wordt een vervangopdracht met reflectieverlag voorzien.

Eindscoreberekening

In Ba3 Elij dien je te slagen voor de partims (1) filosofie van het levensbegin, gezondheidsrecht en introductie Palliatieve Zorg (numerieke score) en (2) ethisch overleg, studium generale en professioneel gedrag (pass/fail).

Indien de student slaagt voor alle onderdelen, dan is het eindresultaat gelijk aan het gewogen gemiddelde van de punten van filosofie van het levensbegin, gezondheidsrecht en Palliatieve Zorg (berekend met hogere cesuur).

Een student die zich bewust onttrekt aan een onderdeel van de evaluatie kan niet meer slagen voor het geheel van het opleidingsonderdeel. Indien de eindscore een cijfer van 8 of meer op 20 zou zijn, wordt dit teruggebracht tot het hoogste niet-

delibereerbare cijfer (7/20).

Deelresultaten kunnen worden overgedragen naar de volgende examenperiode.